

Universitatea „Petre Andrei”. O școală în căutarea adevărului se descoperă pe sine

[“Petre Andrei” University.
A school in search of truth discovers itself]

Ecaterina Andronescu

Ministru al Educației în perioadele: 28 decembrie 2000 – 19 iunie 2003; 3 iulie 2008 – 22 decembrie 2008; 23 decembrie 2008 – 3 octombrie 2009; 3 iulie 2012 – 21 decembrie 2012;

“Unfortunately, people have failed to understand that periodical evaluation should be the main way of encouraging the creative development of the bachelor, master or doctoral curricula. With this approach, university autonomy has been limited with regard to the freedom of universities to personalize their lectures. Such an approach, which forces universities to introduce in their curricula, including at a doctoral level, certain disciplines and content has no contribution to their creative evolution...Unfortunately, the university system in Romania is, to a

great extent, isolated and the ideas, strategies and future perspectives are built without the participation of the academic environment, with losses yet unassessed for the country...The negative demographic evolution and the preservation of the budget paid number of students have led to a reduction of the weight of private education in the last years. In my opinion, a solution would be a modern and flexible educational offer”.

„Școala va fi școală, când omul va fi om
și statul va fi stat”
Mihai Eminescu

1-2. Trăim într-o perioadă cu transformări fără precedent, în care înțelegerea lumii este din ce în ce mai dificilă, iar pentru proiecția viitorului sunt mai numeroase incertitudinile. Secolul XXI ne asaltează cu un volum uriaș de informații adevărate sau false, ne-a pus în confruntare cu diversiuni, cu o pandemie care ne domină prin frică, cu schimbări climatice substanțiale, cu schimbări tehnologice majore, cu multe îngrijorări legate de decizii arbitrare și de viziunile limitate pentru modelarea viitorului.

În acest context, școala își mai păstrează misiunea consacrată? Poate școala să conserve multiplele sale ro

luri în economie, cultură, în dezvoltarea socială, în evoluția personală a fiecăruia către cea mai bună variantă a sa și poate să devină catalizatorul echilibrului social? Au profesorii flexibilitatea mentală necesară să accepte schimbările uriașe care impun transformarea rapidă a conținuturilor din „mai multă informație” în formarea de abilități, aptitudini și atitudini care să permită fiecăruia reinventarea pe tot parcursul vieții?

Toate acestea în condițiile în care modelul de construcție umană a fost și este încă centrat pe acumularea de informații și abilități care conduceau la obținerea unei identități stabile. Acest model tradițional devine caduc, într-o lume cu mașini superinteligente, în care algoritmi manipulează emoția și preiau controlul asupra vieții fiecăruia dintre noi. Pare că trebuie să învățăm și să-i învățăm pe cei școliți să alerge mai repede decât algoritmi și experții în marketing pentru a încerca să mai păstrăm un oarecare control asupra propriei noastre vieți. O vreme, foarte scurtă, mai putem medita la cine suntem, ce vrem să facem cu viața noastră și ce roluri dăm școlilor noastre. Dar dacă vrem să alergăm mai repede decât algoritmi, trebuie să regândim școala pentru a ne modela obiective și a păstra controlul asupra vieții. Pentru o asemenea abordare, școala trebuie să transmită reperele valorice necesare construcției identității fiecăruia. Incursiunea în istoria de 30 de ani a Universității „Petre Andrei” o văd în această

ecuație în care reperele pot să asigure suportul viitoarelor succese.

Înainte de 1989, autoritățile statului controlau strict sistemul de învățământ și reușiseră să înțeleagă importanța pregătirii prin școală. Controlul, în ceea ce privește intrarea în învățământul superior, se exercita prin cifrele de școlarizare, asupra absolvenților prin repartizarea locurilor de muncă, iar asupra cadrelor didactice, prin evoluția în carieră. Anual, numărul absolvenților de liceu era de circa 350 000, iar în universități aveau acces doar 125 000. Din aceste locuri, două treimi erau alocate învățământului superior tehnic. Nu exista formă de învățământ cu taxă. O asemenea abordare a generat dezechilibre atât pe piața muncii între profesii, cât și în ceea ce privește diferența, din ce în ce mai mare, dintre numărul celor care doreau parcurgerea unei forme de învățământ superior și a celor care aveau acces.

Așa se explică apariția, după 1990, a învățământului superior particular, din nevoia de pregătire superioară pe care foarte mulți părinți și absolvenți de liceu o vedeau ca pe o șansă de a ieși din sărăcie și de a se integra într-o lume mai bună. Și universitățile de stat au înțeles solicitarea societății și au crescut foarte mult cifrele de școlarizare. Această evoluție a avut loc după o cinetică rapidă, fără corelația numărului de studenți cu personalul didactic. Astfel, în mod deosebit, la specializările de atunci, în programele de studii de licență au apărut cifre de școlarizare mult peste capacitatea

POLIS

instituțională, respectiv peste spațiile de învățământ superior existente și cu mult peste numărul de cadre didac

tice adecvat pregătite.

Învățământul superior particular a fost inițiat de Prof.dr. Dolphi Drimer, recuzat de elanul revoluționar al studenților de la Politehnica din București, prin înființarea Universității Ecologice. Regretabil, dar la apariția acestor instituții noi de învățământ nu exista cadru normativ. A urmat înființarea explozivă a altor instituții de învățământ superior particular. Trebuie, aici, să facem distincția între instituțiile private înființate de profesori plecați din universitățile de stat, care erau cunoscători ai învățământului superior, și cele înființate de cei care au văzut învățământul superior ca pe o oportunitate de business.

Inexistența unui cadru legal adecvat a produs derapaje uriașe cu consecințe ce se vor extinde cel puțin până spre anul 2050. Aceste derapaje l-au determinat pe profesorul universitar Liviu Maior – ministrul educației în perioada 1992-1996 – să inițieze și Parlamentul României să aprobe *Legea 88/1993 privind autorizarea provizorie și acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor*. A fost legea care a făcut posibilă înființarea Consiliului Național de Evaluare, Autorizare și Acreditare, România plasându-se printre primele țări europene cu sistem de evaluare și acreditare pentru învățământul superior. Acest Consiliu organizat pe Comisii agregate pe domenii științifice a elaborat prima Metodologie de Evaluare, Autorizare și Acreditare a instituțiilor organizatoare de învățământ superior.

Din cadrul legislativ, din păcate, lipsea obligativitatea pentru instituțiile particulare de învățământ superior de a parcurge procesele de evaluare și autorizare provizorie, acreditarea fiind prevăzută după două promoții de studenți absolvenți. Această lipsă în legislație a continuat să producă efecte negative asupra calității sistemului de învățământ superior și prin angajarea unor cifre de școlarizare exagerate, astfel încât unele dintre instituțiile particulare chiar au transformat școala într-o afacere cu diplome.

Legea 88/1993 a fost modificată, concretizându-se în creșterea exigențelor impuse autorizării provizorii și acreditării prin *Legea 144/1999* și pusă în aplicare prin *HG 535/1999*. O prevedere din *HG 535/1999* stabilea, regretabil, că, dacă instituția de învățământ superior are un program de studii cu frecvență autorizat sau acreditat, poate să înființeze același program în regim fără frecvență sau la distanță fără vreo evaluare suplimentară de către CEAA. La doi ani după *Legea 88/1993*, a fost aprobată de Parlament *Legea 84/1995* – ca lege a învățământului care asigura cadrul normativ atât pentru învățământul preuniversitar, cât și pentru învățământul superior.

Practic, perioada primului mandat 2001-2003 s-a centrat pe următoarele proiecte și programe:

- trecerea de la învățământul obligatoriu de 8 clase la învățământul obligatoriu de 10 clase;

- transformarea Examenului de Capacitate prin care se încheia învățământul obligatoriu, în Evaluare Națională, care avea menirea să facă trecerea către învățământul liceal de cel de arte și meserii, în interiorul ciclului de învățământ obligatoriu;
 - restructurarea examenului de bacalaureat, în forma valabilă și în 2021;
 - repartizarea computerizată a absolvenților de gimnaziu în liceu sau școli de arte și meserii, pe baza rezultatelor obținute la capacitate;
 - informatizarea învățământului preuniversitar prin dotarea școlilor cu laboratoare de computere, lecții informatice și formarea cadrelor didactice pentru utilizarea laboratoarelor și a lecțiilor informatice (în 2001, doar 8% din cadrele didactice declarau că știu să „deschidă” un calculator!);
 - reabilitarea infrastructurii școlare, cu precădere a școlilor din mediul rural (au fost reabilitate circa 4 000 de școli);
 - asigurarea transportului elevilor din mediul rural cu 800 de microbuze (care au salvat de la faliment întreprinderea ARO Câmpulung);
 - dezvoltarea unor proiecte sociale precum: cornul și laptele, rechizite gratuite pentru peste 1 000 000 de elevi cu probleme sociale;
 - înființarea Centrelor județene de performanță și a unui Centru Național de Excelență pentru elevii capabili de performanță;
 - introducerea burselor și premiilor, „Meritul Olimpic”;
 - creșterea mediei de admitere a cadrelor didactice, în învățământul preuniversitar, prin titularizare, de la 5 la 7;
 - dezvoltarea de proiecte cu Banca Mondială, cu finanțare rambursabilă, pentru construcția de grădinițe și școli noi dar și pentru asigurarea egalității de șanse pentru elevii din mediul rural;
 - dotarea atelierelor de practică ale Școlilor de arte și meserii și a Liceelor Tehnologice prin programul Phare-Vet;
 - încercarea, nefinalizată, de a racorda școlile de arte și meserii la piața muncii anului 2001, pe structura mediului economic corespunzătoare acestei perioade. Școala profesională devenită „Școala de arte și meserii” era construită pentru formarea de specialiști necesari industriei de până în 1989, în mare parte dispărută în anul 2001.
- Pentru învățământul superior perioada mandatului meu 2001-2003 s-a concretizat în:
- consolidarea autonomiei universităților;
 - introducerea sistemului de granturi și a competițiilor de granturi de cercetare științifică;
 - apariția primelor Platforme Naționale de Cercetare Științifică și înființarea unei Agenții Naționale de Cercetare Științifică și Transfer Tehnologic (MATNAN

- TEH, MENER, AMCESIT etc.) în coordonarea unor universități;
- susținerea pregătirii informatice prin alocarea către toate universitățile de stat de laboratoare informatice și prin eliminarea impozitului pe salariu pentru informaticieni;
 - alocarea în proprietatea universităților prin titluri de proprietate a patrimoniului aflat în administrarea acestora și transferul unor terenuri agricole din proprietatea statului și administrarea unor stațiuni și centre de cercetare științifică, aflate în lichidare, către Universitățile de Științe Agricole;
 - acreditarea prin lege a primelor 6 universități particulare pe baza rapoartelor CNEAA;
 - desființarea prin HG a 37 de așa zise instituții de învățământ superior, în realitate, fabrici de diplome;
 - promovarea structurii universităților pe programe și facultăți autorizate/acreditate prin HG anuale și doar pe baza rapoartelor favorabile realizate de CNEAA după evaluarea pentru autorizare/acreditate;
 - introducerea, pentru prima dată, între criteriile de finanțare a criteriilor de calitate.

În această perioadă, universitățile particulare acreditate au avut abordări diferite. Unele, cu strategii pe lungă durată, și-au consolidat structurile interne (departamente, facultăți) fără să crească excesiv numărul de stu-

denți, altele au „înțeles” că acreditarea le permite orice și, ca urmare, au crescut cifrele de școlarizare excesiv, fiind necesară temperarea acestor creșteri prin evaluarea raportului cadre didactice / studenți.

La preluarea primului mandat, un număr important de universități private trecuseră prin etapele autorizării provizorii și etapele evaluării în vederea acreditării. O altă serie de așa-zise universități funcționa în afara cadrului legal prevăzut de *Legea 88/1993* cu modificările și completările ulterioare și de *Legea învățământului 84/1995*. Universitățile particulare înființate începând cu 1990 trecute prin procesul de autorizare și prin evaluarea pentru acreditare așteptau înființarea prin legi aprobate de Parlament. Era evident faptul că învățământul privat multiplica specializările și domeniile științifice din învățământul superior de stat, mai puțin cele medicale și cele de inginerie, care presupun costuri mari. Ar fi fost de așteptat să găsim programe de studii noi, diferite, ținând seama de evoluția din piața muncii și considerând că învățământul privat ar fi trebuit să se promoveze ca alternativă la învățământul superior de stat. Nu a fost posibilă o asemenea abordare probabil din „lipsa de pregătire” a cadrelor didactice „împrumutate” din universitățile de stat.

Anomalii de tipul un specialist în drept ce deținea și o importantă funcție publică, avea 12 norme în universități particulare din toată țara, necesitau corecturi urgente. De ase-

menea, pentru așa zisele „universități” care funcționau în afara cadrului legal și care refuzau evaluarea pentru autorizarea provizorie și eliberau diplome era absolut necesară clarificarea statutului. Așa se explică faptul că în perioada 2001-2003, prin Hotărâri de Guvern succesive, au fost desființate „37 de fabrici de diplome”. Una dintre ele avea drept „rector” pe unul dintre cursanți (funcționa la Herculane), alta avea „rector” un cetățean fără școală, dar care era purtător permanent de pistol. Desființarea lor a fost posibilă pe baza rapoartelor de evaluare și control întreprinse de echipe mixte CNEAA și Ministerul Educației.

Au fost aduse completări și clarificări legislației pentru creșterea exigenței standardelor de autorizare și acreditare, cât și în ceea ce privește corelarea numărului de studenți cu capacitatea instituțională. S-a introdus, de asemenea, aprobarea prin HG a structurii fiecărei universități ce cuprindea doar programele de studii autorizate sau acreditate, astfel încât candidații și familiile lor să dispună de informații necesare alegerii universității. De asemenea, legislația a cuprins definirea extinsă a autonomiei universitare pentru toate universitățile românești, fără discriminare, precum și clarificări legale de patrimoniu atât pentru universitățile private, cât și pentru universitățile de stat.

Mandatul din perioada decembrie 2008-septembrie 2009 s-a desfășurat într-un Guvern de coaliție, un mandat de 9 luni, dificil prin modul în care

Președintele României de atunci urmărea să conducă și executivul prin intermediul unor Comisii organizate la nivelul Administrației Prezidențiale.

Au fost urmărite ca obiective:

- asigurarea unui buget pentru a permite aplicarea Legii de creștere cu 50% a salariilor cadrelor didactice pe baza unei metodologii de evaluare a performanțelor, nerealizat ca urmare a deciziei transmise de la Președintele României de atunci de a proroga termenul de aplicare al legii;
- generalizarea învățământului preșcolar și obligativitatea înscrierii în grupa pregătitoare;
- elaborarea unei strategii privind formarea inițială și continuă a cadrelor didactice;
- definirea cadrului general privind autonomia școlilor și autonomia profesională a cadrelor didactice;
- digitalizarea și crearea unei Biblioteci virtuale cu resurse educaționale deschise;
- centrarea Curriculumului pe cele opt competențe cheie definite de Comisia Europeană și flexibilizarea acestuia;
- restructurarea școlilor de arte și meserii pentru racordarea lor la piața muncii anului 2009;
- asigurarea calității și susținerea excelenței în învățământul superior de stat și privat prin:
 - acreditarea programelor de masterat și doctorat;
 - ierarhizarea universităților pe grupe de cercetare avansată, educație și cercetare și educație;

- evaluarea și ierarhizarea la nivel național a programelor de studii.

În a doua jumătate a lunii august 2009, Premierul Emil Boc mi-a comunicat faptul că, în mai puțin de 15 zile, dorește să angajeze răspunderea Guvernului pe o nouă lege a educației. La acel moment nu exista în minister o echipă care să lucreze la lege, dar la Administrația Prezidențială în coordonarea domnului Prof. univ. dr. Mircea Miclea fusese elaborată o schiță normativă în care erau enumerate principii și cuprinse concluziile unui document de diagnoză a sistemului de învățământ, elaborat de Comisia Prezidențială.

A urmat o perioadă de 10 zile în care, împreună cu liderii de sindicate din învățământul preuniversitar și universitar, rectori, decani, specialiști din minister s-a elaborat Codul educației care cuprindea trei legi:

- Legea învățământului preuniversitar,
- Legea învățământului universitar,
- Statutul personalului didactic.

Programul de lucru zilnic era de la ora 9 dimineața la orele 2-3 noaptea și nu am cum să nu exprim toată recunoștința mea celor care au susținut acest efort, inclusiv jurnaliștilor care ne așteptau târziu în noapte să le transmitem elementele de noutate. În avans față de termenul stabilit, am pus pe masa Guvernului câte un exemplar din Codul educației. Surprinderea colegilor de Guvern și mai ales a Premierului cu acest proiect de lege nu a scăpat neobservată. Mai târziu, am aflat că neîndeplinirea

acestei obligații, de către Ministrul educației, conducea la linșarea lui publică și ruperea coaliției de guvernare pentru că se pregăteau alegerile prezidențiale din 2009. Fără să știu, a fost „dejucat” acest plan, iar Coaliția de guvernare s-a rupt în septembrie 2009, printr-o încercare similară în care a fost „prins” ministrul de interne.

Codul educației a rămas ca document, a fost preluat de domnul Funeriu și transformat în *Legea 1/2011*. Din păcate, au fost adăugate elemente prin care s-a încercat stăpânirea sistemului de învățământ, poate din necunoașterea faptului că un sistem stăpânit nu poate evolua. *Legea 1/2011* nu a fost dezbătută în Parlament, deși are caracter organic și este de interes public major. Absența dezbaterilor Parlamentare a avut consecințe prin impunerea unor modificări avansate prin inițiative legislative ale parlamentarilor. Cele mai multe dintre inițiative (circa 200) au aparținut parlamentarilor care susținuseră angajarea răspunderii Guvernului pe această lege (circa 200 de inițiative legislative). Îi mulțumesc profesorului Mircea Miclea că într-o declarație publică a recunoscut că *Legea 1/2011* este construită pe Codul educației.

În fiecare mandat, exigența pentru promovarea unui învățământ de calitate a fost unul dintre obiective, alături de promovarea autonomiei și răspunderii publice, în activitatea didactică și de cercetare. De asemenea, cu insistență am urmărit dezvoltarea cadrului legal pentru susținerea cercetării științifice universitare ca

fiind o necesitate intrinsecă pentru domeniile științifice pentru care universitățile organizau programe de studii de licență, masterat și doctorat.

3-4. Am considerat că inițiativele academice trebuie să fie încurajate și susținute. Din păcate, nu s-a înțeles că evaluarea periodică trebuie să fie principala cale de a încuraja dezvoltarea creativă a programelor de studii de licență, masterat sau doctorat. Cu această abordare, autonomia universitară s-a restrâns în ceea ce privește libertatea universităților de a personaliza cursurile. O asemenea abordare, prin care universitățile sunt obligate să introducă în programele de studii, inclusiv în cele doctorale, discipline impuse și în ceea ce privește conținuturile nu contribuie la evoluția lor creativă.

Piața muncii este într-o dezvoltare fantastică, pandemia a adus schimbări și de direcție și de cinetică și cred că universitățile de stat sau private trebuie să aibă mai multe grade de libertate în elaborarea programelor de studii, în care creativitatea, capacitatea de inovare și interdisciplinaritatea sunt elemente de construcție. Interdisciplinaritatea trebuie abordată curajos inclusiv între domenii științifice diferite, care pot genera competențe complementare (ex: științe inginerești/științe sociale etc.) sau pot genera profesiile viitorului.

Sistemul de învățământ superior, după opinia mea, trebuie să vectorizeze dezvoltarea socio-economică prin competențele pe care le aduce în societate. Din păcate, sistemul universitar din România este într-o bună măsură izolat, ideile, strategiile și perspectivele de viitor se construiesc fără participarea mediului academic,

cu pierderi neevaluate, încă, pentru țară.

5-6. Este cu atât mai regretabil cu cât România trece prin cea mai dificilă perioadă demografică. Astfel, dacă în primul mandat se înregistrau 240 – 250 000 de elevi născuți în același an, iar în tot sistemul, în anul școlar 2000/2001, erau înmatriculați 4,3 – 4,4 milioane de elevi, astăzi numărul elevilor din sistemul național de învățământ a scăzut cu 1,5 milioane de elevi, înregistrându-se cea mai gravă cădere demografică.

Evoluția demografică negativă și menținerea numărului de locuri bugetate au condus în ultimii ani la o reducere a ponderii învățământului privat. O soluție, după opinia mea, este oferta educațională modernă și flexibilă.

7. În mandatul din perioada decembrie 2008 – septembrie 2009, derapajul unei universități particulare, care a înființat filiale și puncte de lucru practic în toată țara și care avea 650 de cadre didactice și 312 000 de studenți a presupus demersuri pentru evaluarea și corectarea acestor derapaje cu efecte negative majore asupra dezvoltării economice și sociale a României, precum și asupra culturii, tradițiilor și asupra sistemului de învățământ din România. Universitatea „Spiru Haret” avea „puncte de lucru” în toate orașele țării, dar și în mediul rural, astfel că unui cadru didactic îi reveneau circa 480 de studenți, în timp ce, în mod normal, raportul studenți / cadru didactic nu depășea

POLIS

valoarea de 30. Cunoscând bine
sistemul de de învă

țământ, din țară și din străinătate, nu puteam accepta derapaje precum cataloage cu mii de studenți, chiar până la 12 300 de studenți pentru o disciplină, studenți care susțineau online examenul la o disciplină în aceeași zi și cu același cadru didactic, fără nicio exigență etc. După o evaluare de 2 – 3 luni, după refuzul repetat al universității de a intra în legalitate, prin OUG 10/2009, a fost desființat învățământul la distanță care cuprindea circa 300 000 de studenți. Astăzi aproximativ 85 000 de absolvenți de la această universitate sunt cadre didactice în învățământul preuniversitar (din totalul de 215 000 cadre didactice).

Ordonanța de urgență 10/2009 stabilea încetarea școlarizării pentru formele de învățământ la distanță organizată de Universitatea „Spiru Haret” și instituirea unui sistem de monitorizare pentru o perioadă de trei ani. Studenții înmatriculați la aceste forme de învățământ puteau continua studiile prin transfer la universități sau programe acreditate. Derapajul acestei universități transformată, prin învățământul la distanță, în fabrică de diplome s-a produs în perioada 2005 – 2008. Ordonanța de urgență a fost emisă cu sprijinul Prof.dr. Emil Boc – Prim ministrul Guvernului din acea perioadă. Deși, la solicitarea Premierului, OUG 10/2009 a fost discutată și agreată de Președintele României din acea perioadă, după publicarea Ordonanței de Urgență, Președintele a fost cel mai dur critic al acestui act de normalitate prin care se stopa un derapaj care a produs și va mai produce pagube României până spre anul 2050.

8. Universitatea „Petre Andrei”, înființată de Fundația Academică „Petre Andrei”, a devenit instituție de învățământ superior, de drept privat și de utilitate publică, parte a sistemului național de învățământ, având în componență trei facultăți: Drept, Economic și Psihologie prin legea 408/2002 aprobată de Parlamentul României. Universitatea „Petre Andrei” a trecut printr-o perioadă critică, atunci când pentru patrimoniu s-a încercat falsificarea identității instituționale, fapt ce a determinat deteriorarea încrederii și stagnare în evoluție.

Analizând situația în care se afla universitatea, din documente, rezulta că se încearcă o confuzie de identitate pentru obținerea nemeritată a patrimoniului. Concluzia a fost foarte clară, dar asemenea ambiguități au adus prejudicii prestigiului universității, studenților și cadrelor didactice.

Cu o juristă bine pregătită profesional, doamna Cristina Icoiciu, am reușit să separăm adevărul de minciună și să repunem în drepturile cuvenite și în cadrul prevăzut de lege Universitatea „Petre Andrei”. Cred că patronul spiritual – profesorul, filosoful și sociologul Petre Andrei – a vegheat, de acolo de sus, etica deciziei.

Universitatea „Petre Andrei” sunt sigură că prin strădanii, chibzuință și inteligență are destinul său în mediul academic din România. Să nu uităm că Nicolae Titulescu spunea că: „Destinul este scuză celor slabi și opera celor puternici”. Și tot Nicolae

Titulescu adăuga: „Și chiar de nu voi fi un far, ci o candelă, ajunge. Și chiar dacă nu voi fi nici o candelă, tot ajunge fiindcă m-am străduit să aprind lumina”. Vă doresc să aprin

deți lumina în sufletele și mințile celor tineri care vă trec pragul.

Să păstrăm și crezul patronului dumneavoastră spiritual, filosoful și sociologul Petre Andrei, care cu o profunzime de admirat constată că: „Valorile sunt realizate în forme generale de cultură. Viața socială poate determina diferite și multiple valori, nu toate sortite să fie realizate cu același succes, unele se impun,

durează, devenind cauzele unor fenomene sociale noi, pe când altele dispar foarte repede. Este o adevărată luptă pentru realizare între valorile sociale. Hotărârea în această luptă o dă societatea, în urma unui proces de valorificare. Expresia acestui proces o alcătuiesc judecățile de valoare”. Vă doresc să câștigați o asemenea bătălie, să promovați valoarea și să vă bucurați de recunoaștere.